

✓ GLEDALIŠKI LIST
DRAME SNG

1960-61

4

Dopisniki »Gledališkega lista« Drame SNG v tujini: Mikolajtis Ziemovit, Warszawa, za Poljsko; — dr. Miroslav Pavlovsky, Brno, za Češkoslovaško; — Ossia Trilling, London, za Anglijo in Francijo; — dr. Friedrich Langer, Wien, za Avstrijo; — Fred Alten, Basel, za Švico; — dr. Paul Herbert Appel, Hamburg, za Zvezno republiko Nemčijo in Gerhard Wolfram, Berlin, za Demokratično republiko Nemčijo.

Gledališki list Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. — Lastnik in izdajatelj Slovensko narodno gledališče Ljubljana. — Urednik Lojze Filipič. — Osnutek za naslovno stran: Vladimir Rijavec. — Izhaja za vsako premiero. Naslov uredništva: Ljubljana, Drama SNG, poštni predal 27. — Naslov uprave: Ljubljana, Cankarjeva cesta 11. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana. — Številka 4, letnik XL., sezona 1960—1961.

GLEDALIŠKI LIST
DRAME
SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA
LJUBLJANA
SEZONA 1960/61 — ŠTEV. 4
ŠTIRIDESETI LETNIK

BERTOLT BRECHT
KURT WEILL
OPERA ZA TRI GROŠE

BERTOLT BRECHT

KURT WEILL

OPERA ZA TRI GROŠE

Prevedel: FRAN ALBREHT

Večina songov po prevodu NIKA ŠTRITOFA,
nove songe prevedel prof. dr. ANTON BAJEC

Režiser: FRANCE JAMNIK

Lektor: prof. dr. ANTON BAJEC

Glasbena instrumentacija: BORUT LESJAK

Scenograf: MILE KORUN

Kostumograf: akad. slikar ALENKA BARTLOVA

Koreograf: METOD JERAS

Scensko glasbo izvajajo godbeniki Godbe Ljudske milice
pod dirigentskim vodstvom VINKA ŠTRUCLJA

Pri klavirju: DANA HUBADOVA

Inspicient: BRANKO STARIČ

Šepetalka: VERA PODGORŠKOVA

Odrski mojster: VINKO ROTAR

Lasuljar: ANTE CECIČ

Frizerka: ANDREJA KAMBIČEVA

Razsvetljava: LOJZE VENE, VILI LAVRENČIČ

Sceno in kostume izdelale Gledališke delavnice SNG pod vodstvom
ravnatelja ing. arch. ERNESTA FRANZA

Osebe:

Macheath, imenovan »Mackie Nož« ..	JURIJ SOUČEK
Jonatan Jeremija Peachum, lastnik firme »Beračev prijatelj«	STANE SEVER
Celia Peachum, njegova žena	VIDA JUVANOVA
Polly Peachum, njegova hči	DUŠA POČKAJEVA
Brown, vrhovni šef londonske policije	BERT SOTLAR
Lucy, njegova hči	{ MAJDA POTOKARJEVA MARIJA BENKOVA
Bezniška Jenny	IVANKA MEŽANOVA
Smith	MAKS FURIJAN
Pastor Kimball	PAVLE KOVIČ
Filch	ALI RANER
Pevec moritatov	JOŽE ZUPAN
Valter — Cmeriha)	{ ALEKSANDER VALIČ
Suni — Jaka)	{ POLDE BIBIČ
Groš — Matija)	{ DRAGO MAKUC
Robert — Žaga)	{ MIHA BALOH
Edi)	{ ANTON HOMAR
Jimmy)	{ STANE ČESNIK
Berač	RUDI KOSMAČ
Ema	HELENA ERJAVČEVA
Dolly	SLAVKA GLAVINOVA
Betty	ŠTEFKA DROLČEVA
Molly	VIDA LEVSTIKOVA
Daisy	MILA KAČIČEVA
Rose	VIKA GRILOVA
Stražnik	IVAN JERMAN
Klicar	JANEZ ROHAČEK

Stražniki, berači, beračice, cipe itd.

OPERA ZA TRI GROŠE

Ni vzroka, da bi za »Opera za tri groše« spreminjali moto, ki ga je John Gay postavil na čelo svoje Begar's Opera: »Nos hoec vivimus esse nihil«. Kar se tiče natiska: besedilo prinaša komaj kaj več kot suflersko knjigo neke gledališčem docela sporočene igre, se obrača zatorej bolj k strokovnjaku kakor k uživalcu. Pri čemer je treba reči, da je preobrazba čim večjega števila gledalcev ali bralcev v strokovnjake vseskozi zaželena — in je tudi že v teku.

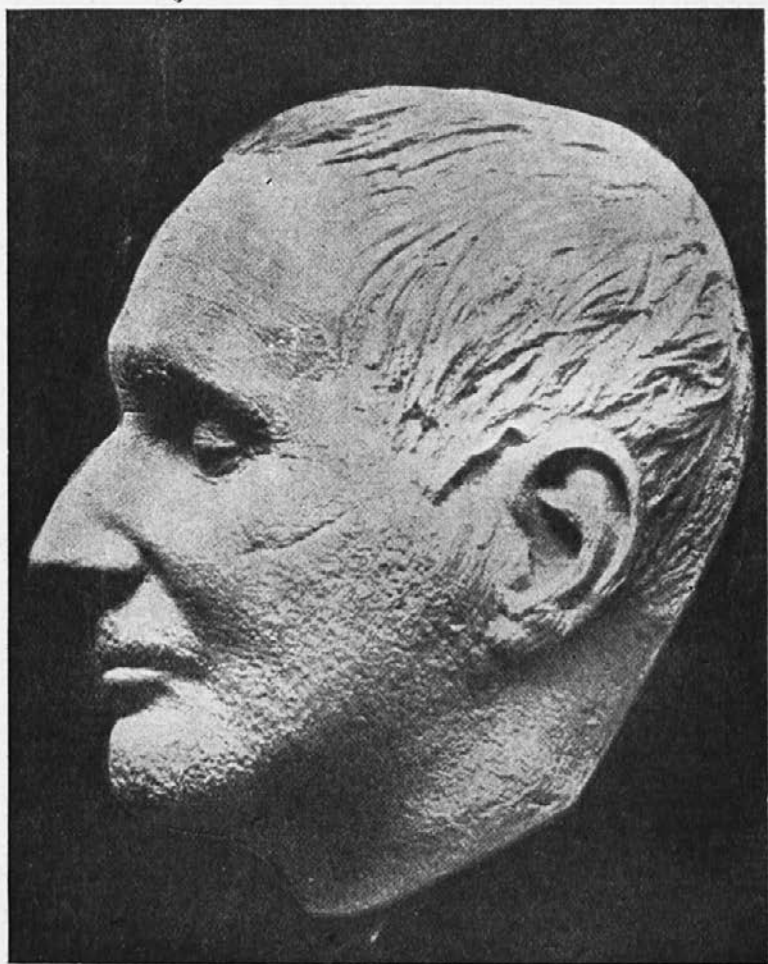
»Opera za tri groše« se ukvarja z meščanskimi predstavami ne samo kot vsebina s tem, da jih upodablja, temveč tudi z načinom, kako jih upodablja. To je neke vrste referat o tem, kar želi gledalec v gledališču videti o življenju. Ker pa hkrati vidi tudi nekaj, česar ne želi videti, ker vidi torej svoje želje ne samo realizirane, marveč tudi kritizirane (da torej ne gleda nase kot na subjekt, marveč kot na objekt), je v načelu sposoben, dodeliti teatru novo funkcijo. Ker pa se teater sam protivi tej novi funkciji, je dobro, če gledalec sam bere drame, ki imajo namen, ne le da se v teatru uprizarjajo, marveč tudi namen, spreminjati ga: iz nezaupljivosti do teatra. Danes vlada popoln primat teatra nad dramsko literaturo. Primat gledališkega aparata je primat produkcijskih sredstev. Gledališki aparat se upira svoji predelavi v druge vrste, s tem da dramo (ker sovpade z njo) pri priči spremeni, tako da nikakor ne ostane zanj kako tuje telo — razen v točkah, ko sam odpove. Potreba, novo dramatiko pravilno igrati — važnejša za teater kakor za dramatiko —, je oslABLJENA s tem, da teater lahko vse igra: on lahko vse »poteatrali«. Seveda so za ta primat odločilni gospodarski razlogi.

NASLOVI IN TABLE

Table, na katerih so projicirani naslovi prizorov, so primitiven zametek za literarizacijo teatra. To literarizacijo teatra je treba kakor nasploh literarizacijo vseh javnih zadev v kar največjem obsegu razvijati dalje.

Literarizacija pomenja prepojitvev »oblikovanega« s »formuliranim«, daje teatru možnost, da vzpostavi stik z drugimi ustanovami za duhovno dejavnost, a ostane enostranska, dokler se je tudi občinstvo samo ne udeležuje in »z vrha« ne predre skozi njo.

Zoper naslove je treba s stališča šolske dramatike poudariti, da mora igropisec vse, kar je treba povedati, strpati v dejanje, da mora pesnitev iz sebe same izraziti vse. To ustreza gledalčevi pozi, v kateri le-ta ne premišljuje o stvari, temveč iz stvari same. Toda to maniro, da se vse podreja neki ideji, strast, da se gledalec prisili v enosmerno dinamiko, kjer se ne more razgledati ne na levo ne na desno, ne navzdol ne navzgor, je treba s stališča novejšje dramatike odkloniti. Tudi v dramatiko je treba uvesti podčrtno opazko in primerjalno listanje.

Posmrtna maska Bertolta Brechta

Gledalec se mora vaditi v kompleksnem gledanju. Vsekakor je tedaj malone važnejše, da misli nadvsebinsko kakor vsebinsko. Razen tega izsiljujejo in omogočajo table nov igralčev slog. Ta slog je epičen slog. Pri prebiranju projekcij na tablah zavzame gledalec pozo opazovalca, ki kadi. S tako pozo izsili brez nadaljnega boljše in sposobnejšo igro, ker bi bilo jalovo početje, hoteti »začarati« človeka, ki kadi in ima torej dovolj opravka s seboj. Kaj naglo bi tako dobili gledališče, polno strokovnjakov, kakor so športne dvorane polne strokovnjakov. Nemogoče, da bi se igralci takim ljudem drznili servirati tistih kilavih par kil mimike, ki si jih dandanes »nekako« prikrojujejo brez kakršnega koli pre-mišljevanja! Nikdar ne bi našli odjemalcev za svoje blago v tako surovem, nepredelanem stanju. Igralec bi moral napraviti čisto drugače markantne tiste dogodke, ki so napovedani že z naslovi samimi in torej oropani svoje snovne mikavnosti.

Na žalost pa se je treba bati, da tudi naslovi in dovoljenje kajenja vendar ne bodo čisto zadoščali, da bi pritegnili občinstvo k izdatnejši uporabi gledališča.

GLAVNE OSEBE

Značaj Jonatana Peachuma se ne sme strniti v običajno formulo »skopuh«. Za denar mu ni nič. Njemu, ki dvomi o vsem, kar bi utegnilo vzbujati upanje, se zdi tudi denar neko povsem nezadostno obrambno sredstvo. Nedvomno je Peachum lopov, in sicer lopov v smislu starejšega teatra. Njegovo hudodelstvo obstaja v podobi, ki jo ima o svetu. Ta podoba sveta je v svoji nemarnosti vredna, da se postavi vštric početja katerega koli velikih zločincev, in vendar sledi samo »toku časa«, če gleda na revščino kot na blago. Praktično povedano: Peachum na primer denarja, ki ga v prvem prizoru vzame Filchu, nikakor ne bo zaklenil v kakšno blagajno, marveč ga bo kratkomalo vtaknil v žep. Njega ni mogoče rešiti ne s tem ne s kakim drugim denarjem. To, da ga ne vrže na cesto in da niti najmanjše stvari ne more zavreči, je njegova vestnost in dokazuje njegovo splošno brezupnost. O milijonu šilingov bi mislil prav tako. Po njegovem mnenju ne zadostuje njegov denar (in tudi ne ves denar na svetu), niti njegova glava (in tudi vse glave na svetu ne zadostujejo). To je tudi razlog, zakaj nič ne dela, temveč s klobukom na glavi in z rokami v žepih teka po svojem lokalni in samo nadzoruje, da mu nič ne izgine. Nihče, kdor je resnično prestrašen, ne dela. Ni malenkostno ravnanje, če ima na svojem pultu biblijo z verigo priklenjeno, ker bi jo lahko ukradli. Svojega zeta si ne ogleduje in ne opazuje, dokler ga ne pritira na vislice, ker si ni mogoče misliti nikakršne osebne vrednote, ki bi ga mogla zmamiti v drugačen odnos do človeka, ki mu je odvzel hčer. Siceršnji zločini Mackieja Noža so zanimivi zanj samo toliko, ker mu dajejo v roke orožje, da ga lahko likvidira. Kar se tiče njegove hčere, je tako, kakor z biblijo: nič drugega kakor vir dohodkov. To učinkuje manj odurno kakor pretresljivo, če upoštevamo tisto stopnjo obupanosti, pri kateri ostane izmed stvari tega sveta na voljo samo še tisti najmanjši del, ki bi utegnil rešiti človeka pogube.

**BERTOLT
BRECHT**
na tiskovni konfe-
renci ob gostova-
nju njegovega gle-
dališča »Berliner
Ensemble«
na Pariškem
gledališčem
festivalu leta 1955

Bertolt Brecht (na skrajni desni) na skušnji za »Gospoda Puntilo« v svojem gledališču »Berliner Ensemble«

Igralka, ki upodablja Polly Peachum, bo storila prav, če prouči zgornjo karakteristiko gospoda Peachuma: njegova hči je.

Roparja Macheatha mora igralec predstavljati kot meščanski pojav. Nagnjenje meščanstva za razbojnike se da pojasniti iz zmote, da razbojnik ni meščan. Ta zmeta je mati druge zmote, da meščan ni razbojnik. Potemtakem ni razlike? Pač: razbojnik pogosto ni figar. Asociacija »miroljuben«, ki je v teatru pritaknjena meščanskemu človeku, je spet vzpostavljena z odporom trgovca Macheatha do prelivanja krvi, kolikor ni — za izvedbo trgovskega posla — neobhodno potrebno. Omejevanje prelivanja krvi na minimum, njegova racionalizacija je trgovsko načelo: v sili dokaže gospod Macheath, da je izreden borilec. Ve, kaj dolguje svojemu slovesu: neka določena romantika mu rabi, kadar gre za to, da se govori o njem, za to zgoraj navedeno racionalizacijo. Strogo pazi na to, da se vsa drzna ali vsaj strah vzbujajoča dejanja njegovih podrejenih prisodijo njemu samemu in prav tako malo kakor kak visokošolski profesor dovoljuje, da bi njegovi asistenti sami podpisovali kako delo. Na ženske učinkuje manj kot lep moški, temveč predvsem kot dobro situiran moški. Angleške izvirne risbe k »Beggars' Opera« kažejo približno štiridesetletnega, čokatega, a zastavnega moškega z glavo kakor redkev, že malce plešastega, ne brez dostojanstva. To je vseskozi umirjen človek, ki sploh nima humorja, in njegova solidnost se izkazuje že s tem, da je njegova trgovska pozornost usmerjena manj na ropanje tujcev kot na izkoriščanje lastnih nameščencev. S čuvarji javnega reda si je, celo če povzroča to kake stroške, na roko in to ne samo iz razlogov lastne varnosti — njegov praktični čut mu pravi, da sta njegova varnost in varnost te družbe najtesneje povezani med

Bertolt
Brecht
leta 1928,
ko je nastala
»Opera
za tri groše«

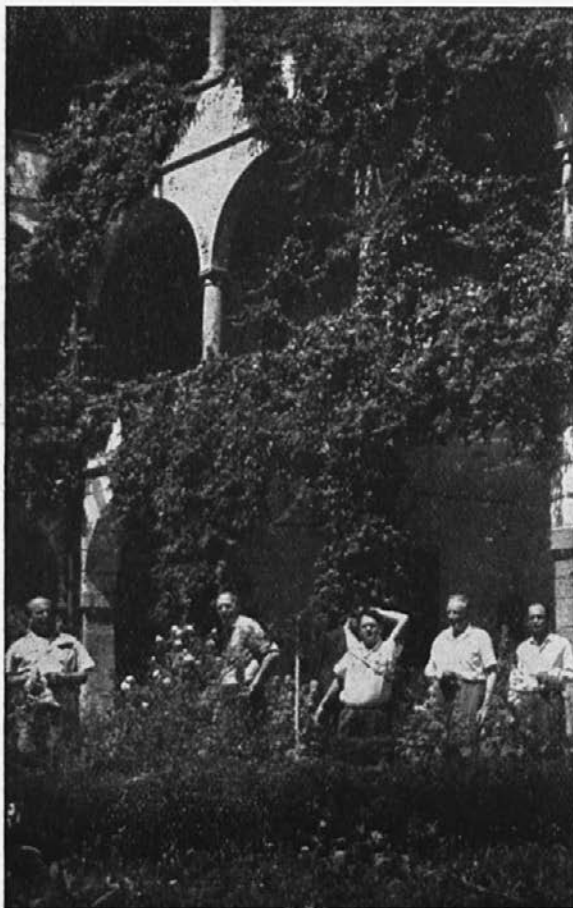
seboj. Kak ukrep zoper javno varnost, s kakršnim na primer zagrozi Peachum policiji, bi gospoda Macheatha navdal z najglobljim ogorčenjem. Njegovo občevanje z damami v Turnbridgeu je po njegovemu lastnemu mnenju gotovo potrebno nekega opravičila, vendar zadošča za to opravičilo posebna vrsta njegovega trgovanja. Zgolj trgovsko občevanje je sem pa tja izkoristil v svrhe razvedrila, za kar je bil kot samec v zmernem obsegu upravičen. Toda kar se tiče te intimne strani, ceni te svoje redne in s pedantično ločnostjo določene obiske v neki turnbridgski kavarni v glavnem zato, ker so to *n a v a d e*, katerih vzdrževanje in pomnoževanje predstavlja malone poglobitni smoter njegovega pač meščanskega življenja.

Igralec Macheatha tega njegovega posečanja javne hiše na noben način ne sme izbrati za izhodišče njegove karakterizacije. To je eden neredkih, pa vendar nerazumljivih primerov meščanske demonije.

Svojo pravo spolno potrebo krije Macheath seveda najrajši, kjer lahko zveže s tem neko prijetnost in domačnost, pri ženskah torej, ki niso čisto brez premoženja. V svojem zakonu vidi neko zavarovanje svojih poslov. Občasna odsotnost iz prestolnice, najsi

jo še tako malo ceni, je v njegovem poklicu neogibna, in njegovi nameščenci niso posebno zanesljivi. Ko gleda v svojo prihodnost, se nikakor ne vidi na vešalih, temveč ob spokojni in njemu pripadajoči vodici z ribami.

Policijski prezident Brown je zelo moder pojav. V sebi krije dvoje osebnosti: kot zasebnik je čisto drugačen kakor kot uradnik. In to ni razdvojenost, da kljub nji živi, marveč razdvojenost, s pomočjo katere živi. In z njim živi vsa družba s pomočjo te njegove razdvojenosti. Kot zasebnik se ne bi nikdar podajal v to, kar šteje kot uradnik za svojo dolžnost. Kot zasebnik ne bi mogel (in ne bi moral) niti muhi skriviti lasu... Njegovo prijateljstvo z Macheathom je torej vseskozi pristno, neke posebne poslovne prednosti, ki izvirajo iz tega, te ljubezni ne morejo osumiti: življenje pač umaže vse...

S turneje
Drame SNG
po severo-
vzhodni
Sloveniji:
gostujoči
ansambel
v ptujskem
muzeju

BERTOLT BRECHT:

PESEM PISATELJA IGER

*Jaz sem pisatelj iger. Svetu kažem,
kar sem videl. Na človeških semnjih
sem videl, kako prekupčujejo s človekom.
To kažem svetu, jaz, ki pišem igre.*

*Kako pristopajo drug k drugemu v sobo z načrti
ali z gumijevkami ali z zlatom
kako stojé na cesti in čakajo
kako nastavljajo drug drugemu pasti
in upajo, upajo
Kako se dogovarjajo
kako drug drugega obešajo
kako se ljubijo
kako branijo svoj plen
kako jedo —
to kažem svetu.*

*Sporočam vam besede, ki si jih podajajo.
Kaj pravi mati sinu
kaj zapoveduje podjetnik najetemu
kaj odgovarja žena možu.
Vse tiste proseče besede, vse ukazujoče
moledujoče, dvorezne
lažnive, nevedne
očarljive, žaljive —
vse vam jih sporočam.*

Poslovenil **Mile Klopčič**

BERTOLT BRECHT:

DODATEK K BALADI O ODPUŠČANJU

*Možak, ki vdira v tuje hiše,
ker revež stanovanja išče,
klafač, ki rad se ga naloka
in rajši kolne, da ne joka,
ženica, ki en hlebček ukrade,
lahko bila bi tvoja mati,
slabost stori, da človek pade, —
tem morate odvezo dati.*

*Tatičem malim zanesite,
tatove velke pa privijte,
v sramotno vojsko so vas gnali,
na razvalinah vam postlali,
na rop vas silili, na umore,
zdaj za odpuščanje vas roté.
Zmašite jim v goltance nore
pepel od vaših lepih mest!*

*Kdor govoriči o pozabi,
kdor pravi, naj se odpusti,
razbij mu gobec, tej barabi,
polomi lumpu vse kosti!*

Poslovenil dr. Anton Bajec

BERTOLT BRECHT:

MACHEATH POSTANE BANKIR

*Brate, banko ustanoviti
mora imenitno biti.
Če že soldov ne deduješ,
jih kako drugač nakuješ.
Kajpak delnice so boljše
kakor noži in pištole,
vendar eno je fatalno:
kje je kritje kapitalno?
Ko pa dnarja nimaš v lasti,
kje ga vzeti, če ne krasti!
Tuhtale so brihtne glave,
našle so prijeme prave,
bančniki so to že znali:
so ga pač komu – ukrali!*

Poslovenil dr. **Anton Bajec**
Song iz Brechtovega filmskega scenarija
po motivih »Opere za tri groše«.

BERTOLT BRECHT:

SONG O SALOMONU

(Odlomek)

*Tu vaš je radovedni Brecht,
ki peli ste ga vsi.
Preveč je spraševal, če veste mar,
od kod bogatim njih denar.
Zato ste zdoma ga pognali v svet.
Preradoveden bil za vas je ta poet.
Ni padla noč še na zemljó,
svet videl je posledice:
dognanja žeja ga je gnala v to,
zavidam ga, kdor je brez nje!*

»OPAZUJTE IN VIDELI BOSTE, DA JE MED ‚GENTLEMANI‘ IN ‚RAZBOJNIKI‘ TOLIKO PODOBNOSTI, DA, IDENTIČNOSTI, DA NIKOLI NE VESTE, ALI IN KDAJ SE ‚GENTLEMANI‘ PRETVARJAJO, DA SO ‚RAZBOJNIKI‘, ALI IN KDAJ ‚RAZBOJNIKI‘, DA SO ‚GENTLEMANI‘«.

John Gay, 1727

»MEŠČANSKA DRUŽBA NE ŽIVI V MORALI, MARVEČ OD MORALE«.

John Gay, 1727

»VSE JE POSEL, VSE JE TRGOVINA; BORBA NA NOŽ VSEH PROTI VSEM JE BISTVENA ZNAČILNOST ČASA«.

John Gay, 1727

Peachum v »Romanu za tri groše« najema likvidatorja:

»ISTI POSEL, LE METODE SO DRUGE. POMISLITE NA VOJNO. VOJAK STE. ČE POSLOVNIM LJUDEM ZMANJKA DOMISLEKOV, PRIDE NA VRSTO VOJAK. RES JE, V POSLOVNEM ŽIVLJENJU IMAMO OBICAJNO DRUGE, BOLJ MIRNE METODE. TODA TO POMENI SAMO, DA IMAMO DANES ŠE DRUGE MOŽNOSTI RAZEN ODPRTEGA NOŽA, DA DOSEŽEMO, KAR ŽELIMO«.

Bertolt Brecht: »Roman za tri groše«

DANES IN TU: VOJAŠKI NAPAD NA EGIPT, KONGOŠKA TRAGEDIJA, LAOS IN ŠE IN ŠE...

DA, ČE POSLOVNIM LJUDEM ZMANJKA DOMISLEKOV, PRIDE NA VRSTO VOJAK!

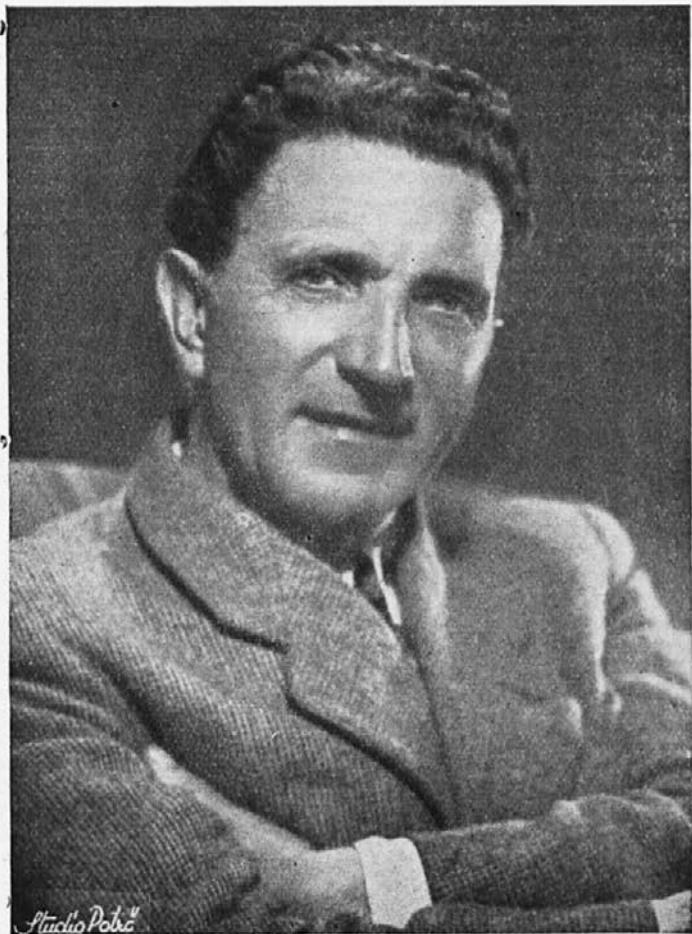

»OPERA ZA TRI GROŠE« PRIKAZUJE MEŠČANSKO DRUŽBO (IN NE LE ‚LUMPENPROLETARSKÉ ELEMENTE‘).

Bertolt Brecht

**UMRL JE
EDVARD GREGORIN**

Generacije prihajajo in odhajajo, življenje teče v stalnem vrvežu, ob nenehnem trenju, sile se spopadajo s protisilami. V središču tega trenja je človek, v borbi s svojo okolico, človek s svojim ravnanjem in nehanjem, s tem, kar je in kakršen je.

Ko se je jeseni leta 1918 zbiral slovenski igralski zbor, da začne z delom za novo slovensko gledališče, ki je vzkliklo v času, ko se je avstro-ogrska monarhistična strahovlada rušila in zrušila — je še kot vojak v avstrijski uniformi prihiteel na oglas takratnega Dramatičnega društva v ta prvi igralski zbor tudi maturant Edvard Gregorin in že 8. 12. 1918 nastopil v »Desetem bratu«.

V februarju 1919 po dijaških demonstracijah v Deželnem gledališču, v katerih so dijaki zahtevali, naj se nemško gledališče, ki je bilo potujčevalna postojanka »Südmarke« in njenega »Dranga nach Süden«, zapre in preide v slovenske roke, je v imenu slovenskega gledališkega konzorcija prevzel to našo sedanjo Dramo takratni vodja gledališča Hinko Nučič. Dne 6. februarja 1919 je bila v tej hiši prva slovenska predstava Jurčičevega »Tugomera«, v katerem je Edvard Gregorin igral vlogo velmoža Batoga.

Generacija, ki je od tedaj oblikovala obraz stalnega poklicnega slovenskega gledališča v lastni hiši, je opravila zgodovinsko delo: dosegla je evropeizacijo našega gledališča.

Eden najizrazitejših soustvarjalcev te generacije je bil Edvard Gregorin, od katerega se danes poslavljamo. Od jeseni 1918 do danes je bil redni član naše hiše z izjemo ene sezone, ko je bil (1919/20) član Drame SNG v Mariboru in sezone 1957/58, ko je bil član Mestnega gledališča v Ljubljani, a je bil tudi naš gost, saj je v tej sezoni pri nas odigral 51 predstav.

Bil je igralec, režiser in dramatik.

S popolno predanostjo svojemu visokemu poklicu, z zgledno točnostjo in disciplino pri delu in pri umetniškem snovanju je bil vzor in vzgled sodobnikom in opomin mlajšim navdušencem. Poleg tega ga je odlikovala intelektualna prodornost in kultura govora, saj je bil eden najvidnejših govorcev, zlasti tudi govorcev stiha. Odigral je množico odličnih vlog, z veliko ljubeznijo je preigral vrsto ljudi domačih avtorjev. Pri svoji igralski zadolžitvi, kakršna mu je bila naložena, je bil včasih nesrečen. Rad bi kaj drugega. Kljub temu pa je številnim občudovalcem in naši kulturni javnosti zaigral galerijo nepozabnih karakterjev, ki bodo ostali kot biseri slovenske igralske umetnosti. Spominjam se ga kot Mejačevega Janeza v »Verigi«, kot orožnika v Schönherjevi »Vražji ženski«, kot očeta Hrasta v »Petrčku«, kot župana in učitelja Šviligoja v »Pohujšanju«, kot Nadučitelja v »Hlapcih«, kot dr. Križovca v »Agoniji«, kot profesorja Klepeca v »Klepecu«, kot Fabricija v »Glembajevih«, kot profesorja Vrtača v »Maturi«, kot Rodriga v »Othellu«, Antonija v »Juliju Cezarju«, kot čudovitega Arnolpha v »Šoli za žene«, kot nepozabnega Mamajeva v »Lisjaku«, kot Repetilova v »Gorje pametnemu«, igralca Jamesa Tyrona v »Dolgega dneva potovanju v noč«. Najbolj neposredno živ nam je še v Porotniku št. 9, v Starem gospodu v »Dvanajstih prototnikih«.

Dolga vrsta odličnih spominov. Zadnjič je nastopil 6. decembra 1959 kot Machetu v »Orniflu«.

V obeh vojnah in razdobju med obema vojnama je bil priča menjave generacij. Kot igralec je sodeloval pri začetku in razvoju naše osrednje slovenske gledališke ustanove. S svojo igralsko osebnostjo je tej stavbi dozidal prenekatero opeko in dodal marsikateri vogelni zidak.

Za vse to njegovo delo smo mu dolžni spoštovanje, iskreno priznanje in zahvalo!

Nemiren in večkrat samotni se je sprehajal po odru, garderobi, po vsej hiši — tih, ljubezniv, zanesen in požrtvovalen igralec.

Zadet od srčne kapi je nenadoma in prezgodaj odšel iz ansambla in zapustil generacijo, ki je na odhodu in ki je ponesla ime slovenskega gledališča v svet.

Spoštovanje in slava njegovemu delu!

POSLOVILNA BESEDA
UPRAVNIKA
SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA
SMILJANA SAMCA

Ob uri, ko so se na starega leta dan poslednjič prižgale luči v naših gledaliških garderobah in ko so se igralci pripravljali, da se z gledalci v dvorani vred poslove od starega leta, je gledališki umetnik Edvard Gregorin doma sam in na tihem sklenil svoje pozemske račune in se za vselej poslovil od odra in življenja. Prenehalo je biti srce človeka in umetnika, ki je vse svoje življenje posvetil slovenskemu gledališču in slovenski Drami, človeka in umetnika, ki ga je že zamlada pritegnil bleščeči magnet igrilstva, kateremu se ni niti mogel niti hotel izviti vse do zadnjega diha.

In tako je slovenski gledališki oder spet izgubil pomembnega in velikega gledališkega umetnika, umetnika iz generacije svojih najstarejših, umetnika, ki je bil nad štirideset let aktiven v našem gledališču in ki je s svojim delom ter kreativno sposobnostjo mnogo pripomogel k njegovemu razvoju.

Edvard Gregorin se je rodil pred dvainšestdesetimi leti v Vnanih goricah pri Brezovici. Že zelo zgodaj je pokazal sposobnosti in nagnjenost do gledališča, saj se je že v šolskih klopreh uveljavil kot odličen deklamator. Kot drugošolec klasične gimnazije v Ljubljani je napisal svojo prvo igro, v poznejših letih pa je predaval o razvoju slovenske gledališke umetnosti in si tako že v šolskih letih zagotovil sloves gledališkega zaverovanca in strokovnjaka. Redno je obiskoval gledališke predstave, v krogu svojih prijateljev je režiral in igral in ves prosti čas je izkoristil za študij gledališke literature. Že ob maturi je gorel za igralski poklic in ko je pred koncem prve svetovne vojne prebral v časniku vabilo Dramatičnega društva, se je prijavil za avdicijo in jo odlično prestal. Bil je angažiran in 8. decembra 1918 je prvič nastopil v vlogi dr. Venclja v Jurčičevem in Govekarjevem »Desetem bratu«. In odtlej mnogo let skoraj ni bilo igre, v kateri ne bi bil Gregorin zaseden. Za eno leto je s Hinkom Nučičem odšel v Maribor, kjer je pomagal pri ustanovitvi tamkajšnjega slovenskega gledališča. Naslednje leto pa se je že vrnil v Ljubljano, kjer je že dobival glavne vloge. Že zgo-

daj je izkazal vrline, ki jih je ohranil vse življenje. Bil je discipliniran, točen in vesten pri študiju in vsestransko predan svojemu poklicu. Toda že od vsega začetka se ni zadovoljeval samo s praktičnim delom na odru, temveč je, nenehno prizadeval, posvečal ves svoj prosti čas študiju in izpopolnjevanju. Dokončal je Dramatično šolo, odhajal je večkrat na študij v tujino, zbiral je strokovno literaturo in obiskoval najbolj znana evropska gledališča. Ker mu pa ti krajši obiski niso zadostovali, se je leta 1930 odločil za enoletni študij v Berlinu, kjer je na Gledališkem inštitutu poslušal predavanja najbolj znanih takratnih gledaliških strokovnjakov, v gledališčih pa je občudoval velike igralce kot Moissija, Bassermanna, Wegenerja in dr. Hkrati je bil tudi učenec Reinhardtove gledališke šole. Obogaten z vsemi temi vtisi in izkušnjami in ob neizbrisnem spominu na igralsko moč znamenitih Hudožstvenikov, ki jih je še pred tem videl v Ljubljani, se je navzlic ponudbam na nemških odrih in v filmu vrnil domov, da bi tam s svojimi sposobnostmi služil slovenski gledališki umetnosti. In tako je igral in igral, iz leta v leto, vse do konca. In igral je z ljubeznijo vse, kar so mu dodelili: od mladeničev do starcev, od kmečkih do gosposkih ljudi, igral je karakterne vloge v domačih in tujih delih, od Cankarja in Finžgarja do Shakespeara in Molièra. Tako je na našem odru odigral nad 300 vlog, od katerih nam bodo ostali v spominu zlasti Malvoglio v Shakespeareovi komediji »Kar hočete«, Arnolphe v Molièrovi »Šoli za žene«, škof Drašković v Kreftovi »Veliki puntarji«, Repetilov v Gribojedova »Gorje pametnemu«, Mamajev v Ostrovskega »Še tak lisjak se nazadnje ujame«, Filip Anagnos v Shawovih »Dobrih ljudeh« in še mnogo, mnogo drugih. Toda gledališki oder je več kot samo spomin, gledališki oder predstavlja nenehni utrip življenja, pretakanje in oblikovanje stotih in stotih življenj, ki jim igralec - umetnik mora vdihniti vsakemu svojega duha in vklesati vsakemu svoj obraz. V dvainštiridesetih letih dela vse do impresivnega starčka, porotnika v »Dvanajstih porotnikih« in do še vedno radoživega Machetuja v Anouilhovem »Orniflu« je Gregorin svojim več ko tristoštim vlogam vdihnil več ko tri sto duš in izoblikoval več ko tri sto obrazov. V svojem umetniškem ustvarjanju je bil vedno svojski, pa najsi se je poizkušal v dramah ali komedijah, v klasičnem ali modernem repertoarju. Zaradi svoje izredne studioznosti, ki jo je izpričal že od vsega začetka, in zaradi svoje intelektualne razgledanosti se je kmalu enakovredno pridružil plejadi naše znamenite dramske generacije, ki jo je izpopolnil s svojstveno in markantno podobo igralca, ki je bil nenadomestljiv za celo vrsto likov. Vsako svojo vlogo je poglobil in doživljal, da jo je nato iz njene osnove individualno oblikoval. Tako se je naš Edvard Gregorin izoblikoval v umetniško osebnost, ki je vse svoje življenje živela zgolj in samo za gledališče in igralsko umetnost.

In tako se je po dolgoletnih nemirnih iskanjih in snovanjih danes na pragu novega leta Edvard Gregorin poslednjič vrnil v domačo in nad vse ljubo dramsko hišo, da bi se od nje poslovil. In tako se je zdaj tudi nam posloviti od manov gledališkega umetnika in igralca, čigar vrhunske kreacije bodo še dolgo ostale zapisane v spominu in v analih Slovenskega narodnega gledališča.

Edvard Gregorin, hvala za Tvoj nesebični in veliki doprinos temu gledališču in slava Tvojemu spominu!

POSLOVILNE BESEDE
PRESEDNIKA
ZDRUŽENJA
DRAMSKIH UMETNIKOV
SLOVENIJE,
ING. ARCH.
VIKTORJA MOLKE
NA ŽALAH

Prijatelji!

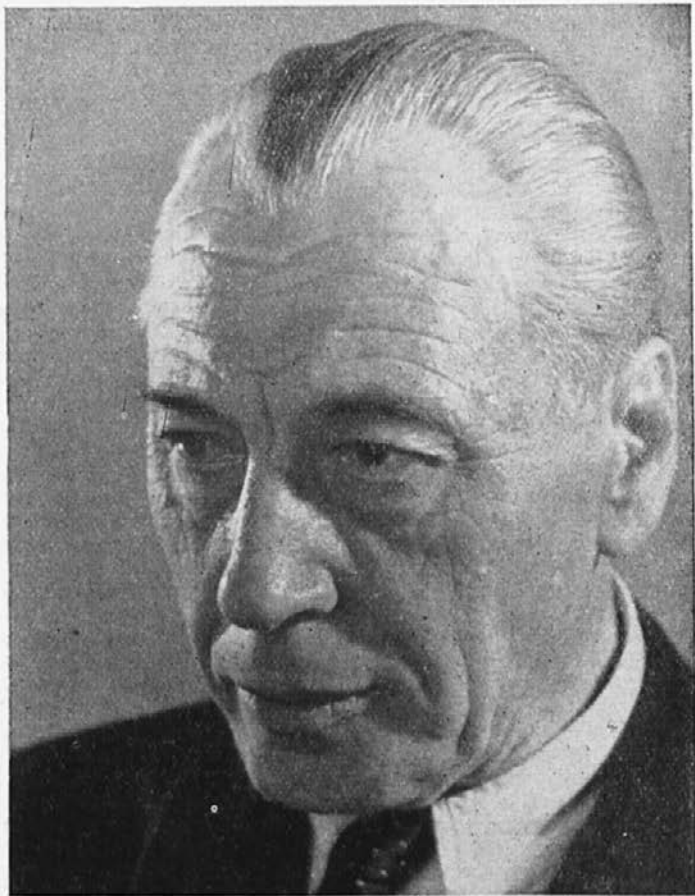
Presenečeni in prizadeti stojimo ob jami, ki bo poslej prebivališče slovenskega dramskega umetnika Edvarda Gregorina. Presenečeni, ker ga je smrt dobesedno iztrgala iz našega delovnega programa; prizadeti, ker nas je spet za zmeraj zapustil eden stebrov tistega pokolenja gledaliških ustvarjalcev, ki so klesali podobo slovenskega poklicnega gledališča od dni njegovega nastajanja do njegove sedanje podobe.

Popolnoma neverjetna se je zdela novica, ki se je na Silvestrovo zvečer raznesla med nami: da Edvarda Gregorina ni več, da ga ne bomo več gledali na odrskih deskah, da ga ne bomo srečavali v življenju. Saj je vendar še pred kratkim nastopal v Anouilhovem Orniflu, saj je bilo njegovo ime obenem z imeni drugih igralcev minuli teden objavljeno na razglasni deski v novi zasedbi Gogoljeve »Ženitve«, saj smo se dan pred njegovo smrtjo pogovarjali o možnostih njegovega sodelovanja v bodočem repertoarju letošnje sezone.

Danes stojimo ob njegovi krsti in se — žal — moramo sprijazniti s stvarnostjo: Edvarda Gregorina ni več. Pri tem nam misel prelistava anale njegovega življenja, njegovega dela, njegovih naporov, njegovih uspehov in bridkosti. V knjigi, ki bo ocenjevala delo slovenskih gledaliških umetnikov, bodo umetniške stvaritve Edvarda Gregorina postavljene v vrsto najlepših stvaritev, ki jih je dosegel ustvarjalni zagon njegovega časa. Njegova karakterna igralska ustvarjalnost je bila enkratna in neponovljiva. Zato nam bo marsikateri njegovih odrskih likov ostal za zmeraj v spominu in nam bo zvest spremljevalec v bodočem delu. Njegove odrske podobe bodo obenem z odrskimi podobami drugih umrlih slovenskih dramskih umetnikov dajale soka novi rasti bodočih gledaliških pokolenj.

Ko se danes poslavljam o svojega stanovskega tovariša Edvarda Gregorina, nam nehote prihaja v misel neizprosni krogotok življenja in smrti. Spet je odšel za vselej eden naših, gledaliških ljudi. Leto za letom odhajajo z zavestjo, da so izpolnili nalogo, ki sta jim jo narekovala življenje in čas, v katerem so živeli; nam, ki ostajamo, pa nalagajo vedno večjo odgovornost. Postopoma nam izročajo v varstvo slovensko gledališko izročilo. Vsaka smrt v naših vrstah je za nas nova obveza; obveza, da bomo očuvali vse, kar so čni lepega ustvarili in da bomo njihovo izročilo razvijali naprej. V upanju, da se bomo izkazali vredni nasledniki vseh svetlih strani slovenskega gledališkega izročila, se na poslednjem razpotju iz srca zahvaljujemo našemu Edvardu Gregorinu za vse lepo, kar nam je v svojem gledališkem izročilu zapustil, in mu želimo, da bi mirno počival v domači zemlji.

Slava njegovemu spominu!

MILANU SKRBINSKU

VELIKEMU SLOVENSKEMU GLEDALIŠKEMU UMETNIKU, KI JE KOT IGRALEC, REŽISER IN PISATELJ Z IZREDNO TEHTNIM UMETNIŠKIM, PEDAGOŠKIM IN ORGANIZACIJSKIM DELEŽEM SOOBLIKOVAL PODOBO SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V NJEGOVEM PIONIRSKEM OBDOBJU IN V OBDOBJU NJEGOVE EVROPEIZACIJE, OB VISOKEM ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU NAJISKRENEJE ČESTITAJO, SE MU TOPLO ZAHVALJUJEJO ZA NJEGOVE UMETNIŠKE STVARITVE IN ZA NJEGOVO PLODNO VZGOJITELJSKO IN ORGANIZACIJSKO DELO TER MU NA NADALJNI ŽIVLJENJSKI POTI IZ SRCA ŽELE VSO SREČO

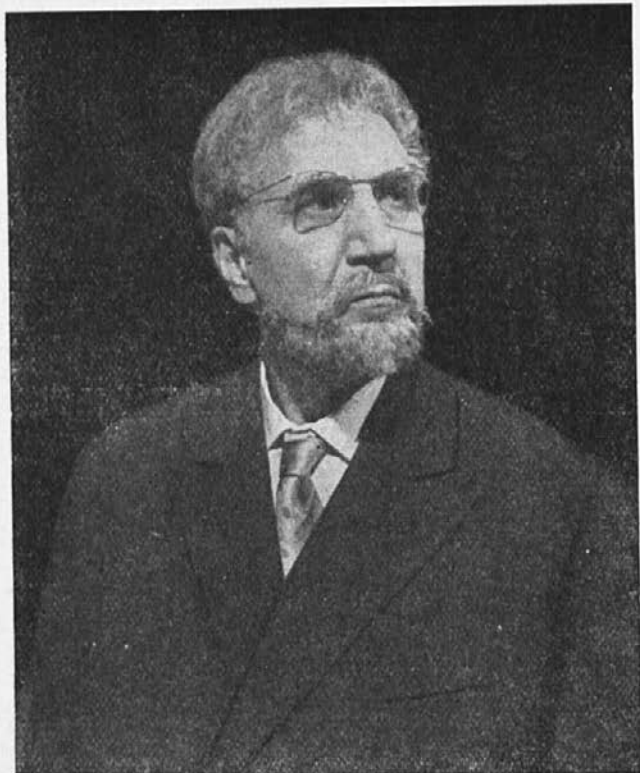
DELOVNI ZBORI DRAME SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA, NJENO RAVNATELJSTVO, NJEN UMETNIŠKI SVET IN UREDNIŠTVO GL

DRAMA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA OB PO-
DELITVI PREŠERNOVE NAGRADE NAJISKRENEJE ČESTITA
SVOJEMU BIVŠEMU RAVNATELJU, PESNIKU IN PREVA-
JALCU STEVILNIH DRAMSKIH DEL —

MILETU KLOPČIČU

»PESNIŠKO IN PREVAJALSKO DELO MILETA KLOPČIČA JE
OBSIRNO IN KVALITETNO. PESNIK JE ZLASTI S PREVODI
SVETOVNIH KLASIKOV OBOGATIL NAŠO KNJIZEVNOST Z
ZLAHTNIMI UMETNINAMI IN Z NAJSTROŽJIMI PREVAJAL-
SKIMI KRITERIJI OPLEMENITIL TUDI SLOVENSKI VERZ. NA
PRVEM MESTU SO NJEGOVE PREPESNITVE HEINEJA IN
PUŠKINA TER V PRETEKLEM LETU IZIŠLI IZBOR PESNI-
ŠKEGA DELA LERMONTOVA. PREVEDENE UMETNINE SO
POSTALE DOSTOPNE TUDI ŠIRŠEMU KROGU BRALCEV
ZARADI TEHTNIH PRIPOMB IN KRITIČNIH OCEN AVTORJEV,
NJIHOVE VLOGE IN LITERARNE VREDNOSTI. KLOPČIČEVI
PREVODI DOKAZUJEJO VELIKO PESNIŠKO INTUICIJO IN
ZVESTEGA PREVAJALCA, KI SKUŠA DATI V SLOVENSKI
BESEDI ADEKVATNO STVARITEV.«

DRAMA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA OB
DELITVI PREŠERNOVE NAGRADE NAJISKRENEJE ČESTITA
DOLGOLETNEMU ČLANU DRAMSKEGA UMETNIŠKEGA ZBO-
RA, IGRALCU IN REŽISERJU –

VLADIMIRU SKRBIŃŠKU

»VLADIMIR SKRBIŃSEK SE V SVOJEM DOLGOTRAJNEM
UMETNIŠKEM DELU ODLIKUJE KOT PRONICAV IN IZRAZIT
INTERPRET ODRSКИH LIKOV, OD KATERIH SO POSEBNO
VIDNE NJEGOVE KREACIJE V KRLEŽEVИH DRAMAH, ZLASTI
LEONA V »GLEMBAJEVIH« IN DR. MORGENSA V »ARETEJU«.
POMEMBEN LIK JE USTVARIL V SARTROVI DRAMI »ZAPRTI
V ALTONI«. ZA VSE NJEGOVE STVARITVE JE ZNAČILNA
IZREDNA NOTRANJA INTENZITETA TER SPADAJO MED
NAJPOMEMBNEJŠE UMETNIŠKE STVARITVE SLOVENSKE
DRAMSKE IGRE.«

Na sliki: Vladimir Skrbinšek kot Raoul Sigurd Morgens v draml
Miroslava Krleže »Aretej ali Legenda o sveti Ancilli«. (Sezona 1959–1960;
prevod: Josip Vidmar, režija: Slavko Jan, scena: Vladimir Rija-
vec in Sveta Jovanović, kostumi: Mija Jarčeva.)

DUŠAN TOMŠE

GLEDALIŠKI SPREHOD PO SKANDINAVIJI

(NADALJEVANJE)

»DVA NA GUGALNICI«

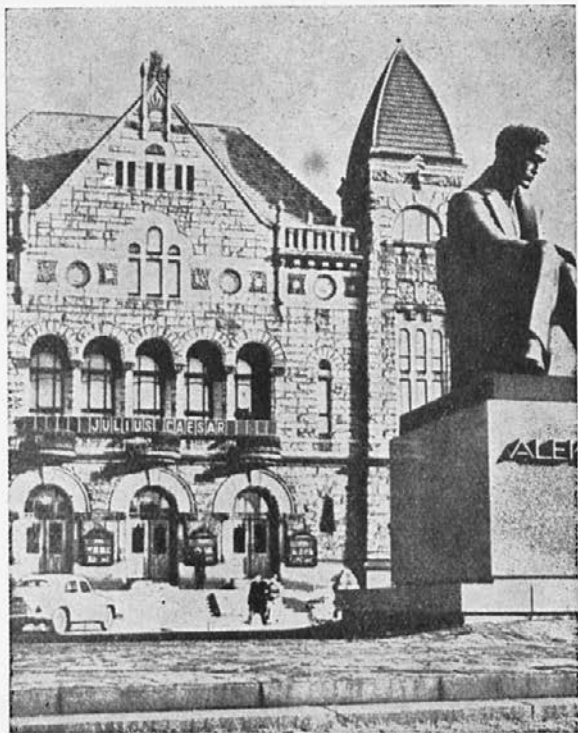
V nedeljo popoldne sem si v mali dvorani ogledal ameriško igro Williama Gibsona DVA NA GUGALNICI (Two for the Seesaw); dan poprej mi je ljubeznivi mladi režiser z ostrimi črnimi očmi Jack Witikka posodil originalno besedilo, tako da mi to pot ni bilo treba – kot drugekrati – preklnjati ungrobaltskega izvora finskega jezika. Igralca Mattj Ranin in Tea Ista sta se gugala na Gibsonovem besedilu suvereno, vendar z manjšo človeško prizadetostjo in toplino kot sem pričakoval. Witikka je tu v manjši meri kot pri LUTKI dokazal, da ga upravičeno štejejo za enega najboljših režiserjev v deželi; mizanscena ni bila tolikanj domiselna in dejanje ne toliko zgoščeno, da bi mogla uprizoritev docela ogreti občinstvo, ki je do kraja napolnilo dvorano.

INTIMITEATERI

V Helsinkih deluje še vrsta gledališč, od katerih velja omeniti Studentsko gledališče z eksperimentalnimi deli domačih in tujih

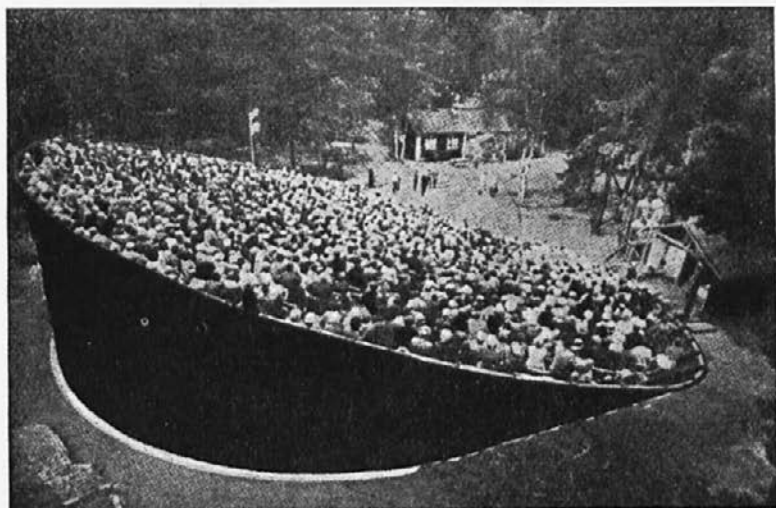
S. Drolčeva kot Lady, D. Počkajeva kot Carol in L. Rozman kot Val
v Williamsovi drami »Orfej se spušča«. Režija: F. Jamnik

avtorjev, Švedsko gledališče (trenutno imajo na sporedu HENRIKA IV., DVANAJST POROTNIKOV, Behamovega TALCA in seveda MY FAIR LADY, ameriški musical po Shawovem Pygmalionu), in INTIMITEATERI, kjer sem si ogledal najbolj razburljivo predstavo; to je bila Altendorfova politična satira DIE PUPPENSPIELE v drzni, dosledno izpeljani režiji mladega Jakka Paakkasvirte. Gledališče gostuje v dvorani Srednje trgovske šole, vendar scenografa plitvi oder ni prav nič motil in je prizorišče uspešno naznačil z nekaj snopi debele vrvi. Tempo predstave je sicer spočetka šepal, drugo in tretje dejanje pa je pisano bolj tekoče in bodice na račun političnih spletk so izzivale salve smeha. Režiser je pognal igralce v ostro karakterizacijo, gibj in premiki pa so dobili po njegovi zaslugi često ihtiv, malone pantomimski nadih; prehode so izpolnili z imenitno, objestno divjjo glasbo. Igra kaže sivo eminenco, nekakšnega državnega svetnika, ki ureja politične spremembe v državi in vleče niti, na katerih poskakujejo trenutni predsednik vlade, vodja opozicije v osebi ljubimca njegove žene, metresa državnega svetnika v vlogi predsednikove metrese in ostali. Po osupljivih obrazih nekaterih političnih osebnosti v prvi vrsti je bilo moč sklepati, da je premiera uspela...

TAMPERE

Moj naslednji obisk je veljal industrijskemu mestu Tampere v sredini dežele, ki je značilno po tem, da popotniku skromno skriva številne tovarne in na široko razkazuje prelepi jezera, ki ga obdajata. Na obrežju enega teh jezer, dobre pol ure hoda iz mesta, stoji edinstveno letno gledališče na svetu z avditorijem na vrteči se plošči, ki ima 800 sedežev in ga je v juliju in avgustu lani obiskalo nad 40.000 ljudi. Igrali so Shakespearovo komedijo KAR HOČETE in priljubljeno igro o finskem don Juanu PESEM O PLAMENEČI ROŽI. Letno gledališče vodi gledališki klub, ki velja za najaktivnejšega v deželi; klub je pred tremi leti razpisal natečaj za domačo dramo, čigar posebnost je visoka nagrada (1 milijon finskih mark) in pogoj, da ocenjujejo uprizorjeno delo, ne pa zgolj besedilo. Prvo nagrado je prejel priljubljeni dramatik Walentin Chorell za dramo TRAVA, ki obravnava usodo povojne generacije. Klub je deležen izrednega razumevanja in pomoči, saj je mestni svet prispeval polovico zneska za omenjeno nagrado. Razumljivo je, da v takih pogojih uspešno delajo še tri gledališča, od katerih je največje DELAVSKO GLEDALIŠČE (ustanovljeno leta 1901), TAMPEREN TEATTERI (ustanovljeno leta 1904) in novo ustanovljeno MALO GLEDALIŠČE. V pretekli sezoni sta prvi dve gledališči imeli skupaj 510 predstav s 194.195 obiskovalci, kar v primeri s številom prebivalcev (123.000) niti ni tako slabo. Repertoar je dovolj pisan, v Delavskem gledališču, ki ga loči

Tampere: edinstveno letno gledališče na svetu z avditorijem na vrteči se plošči, ki ima 800 sedežev in ga je julija in avgusta lani obiskalo 40.000 ljudi

Stefka Drolčeva kot Lady in Lojze Rozman kot Val v Williamsovi drami »Orfej se spušča«. Rež.: F. Jamnik, scena: ing. arch. N. Matul

od ostalih poklicnih gledališč samo ime, imajo trenutno na sporedu Brechtovega DOBREGA ČLOVEKA IZ SEČUANA, Machiavellijevo MANDRAGOLO in neko dunajsko opereto.

Splošni vtis je torej za tujega obiskovalca frapanten in spontano privrženost finskih ljudi gledališču je moč razumeti šele po daljšem bivanju v deželi. Zdi se, da je igranje na odru in sodoživljanje na predstavah najuspešnejši in neizogibni ventil, ki sprošča silovita čustva, zbita v notranjosti teh ljudi. V vsakdanjem življenju skromni, tihi in neopazni, se v gledališču sprostijo in razživijo. Zato ni čudno, da dela v deželi nekako 8.000 amaterskih igralskih skupin, da igrajo v bolnišnicah, zaporih in šolah, da so predstave v poklicnih gledališčih dobro obiskane, da so delavski abonmaji silno razširjeni, da na ljudskih univerzah predavajo tudi o gledališču, da so letos odprli štiri nova gledališča, da — no, naj bo novic za sedaj dovolj.

STOCKHOLM

Ko sem se poslovil od nadvse gostoljubnih prijateljev v Helsinkih, je bilo treba pohiteti še skozi Stockholm, Oslo in Kjöbenhavn. V KRALJEVEM DRAMSKEM GLEDALIŠČU (Kungl. Dramatiska Teatern, Stockholm) sem zaman vpraševal po Ingmarju Bergmanu, ki je še vedno zaposlen v filmskih studiih. Trenutno igrajo Ostrovskega (Volkovi in jagnjeta), Ibsena (Sovražnik ljudstva) in Strindberga (V Damask); imel sem srečo in naletel na Strindberga z izvrstnim Larsom Hansonom v glavni vlogi. Bila je to lepa predstava brez pretirane mrakobe in grozljivosti, z intenzivno realistično igro in s skrbno napetim vzponom popotnika, »den okände«. Scena je grajena malone naturalistično, z ne najbolj uspešno kombinacijo projekcij v zunanjih prizoriščih. Avditorij je bil do kraja poln; zvečina mladi ljudje, ki jim ni bilo videti, da so prišli gledat velikega klasika zgolj iz kulturnega snobizma.

Stefka Drolčeva kot Lady in Lojze Rozman kot Val v Williamsovi drami »Orfej se spušča«. Rež.: F. Jamnik, scena: ing. arch. N. Matul

Duša Počkajeva kot Carol in Lojze Rozman kot Val v Williamsovi drami »Orfej se spušča«

OSLO

V Oslu sem prijatelja Sveina v dveh dneh trikrat spravil v gledališče. V soboto sva naletela na javno generalko za Ayméjevo komedijo CLÉRAMBARD, zvečer sva v NYE TEATER (Novo gledališče) obiskala ŠVEDSKI GRAD Françoise Saganove in nedelja je bila namenjena švedski drami Stiga Dagermana MAR-TOVA SENCA, Clérambard v Narodnem gledališču je bil uprizorjen malce hrupno, z izrabo vseh možnih komičnih poudarkov. Gisle Straume je igral naslovno vlogo grofa z vsemj registri dobrega komika in s svojo silovito intenzivnostjo dobesedno vlekel predstavo s seboj. Ansambel je bil prijetno uglasen, vse osebe številne zasedbe skrbno izdelane in vkomponirane v celoto. Scena je bila hudomušno nakazana in prostodušno stilizirana.

ŠVEDSKI GRAD je bila najbolj harmonična predstava, kar sem jih videl v norveški prestolnici. Duhoviti nesmisli, ki so neskončno zabavali ne do kraja zasedeno dvorano, me sicer niso mogli ogreti zavoljo nerazumljivega jezika, zato pa sem toliko bolj užival v skladni igri vseh sedmih igralcev. Sproščen konverzacijski slog in lahkotnost gibov sta bila značilna za vse, Mona

Hofland, ki je igrala Leonoro, pa je temu dodala še prepredenost računarke in šarm kokete.

Med najboljše norveške igralce sodi brez dvoma Toralv Maurstad; njegova kreacija plašnega Gabriela, ki ga je zasenčil v vojni ubiti brat Mart, je mojstrska spojitev precizne psihološke karakterizacije in igralske virtuozičete. Prestrašeni in močno kratkovidni Gabriel, ki ga mati zaničuje in bratova zaročenka pomiluje, živi na odru tako celovito in deluje tako prodorno, da gledalec v parterju podvomi v umetno skovano osebnost, ki diha iz njega. Zdi se, da se Maurstadova igralska sila sestoji iz tisoč strun, na katere ta umetnik brez težav brenka istočasno, če se mu zahoče. Dejali so mi, da ga v novi vlogi ne prepoznajo niti bližnji prijatelji, do take mere se spremeni.

Dagermanova igra ne prenese ostrejših kriterijev: premočrtna dramaturgija ne prinaša posebnih presenečenj, niti primerne napetosti, ostali karakterji so zarisani pavšalno, zaročenka Therese celo nelogično. Z uspehom pa bi drama služila kot ilustracija predavanja iz psihoanalize, poglavje matj in sin.

Prizor iz drame T. Williamsa »Orfej se spušča«

KJÖBENHAVEN

V Kjöbenhavnu velja za najboljšo gledališko hišo DET NYE TEATER, ki trenutno z velikim uspehom uprizarja Anouilhovo komedijo o generalu Quijotu. DET FOLKE TEATER (Ljudsko gledališče) pada z ameriškim komedijami-enodnevnici skorajda pod povprečje, medtem ko DET KONGELIGE TEATER ohranja sloves solidne dramske hiše s solidnim repertoarjem. Ogledal sem si prvo dejanje prikupne švedske komedije o Nobelovem nagrajencu Swedenhielmu (avtor je priljubljeni Hjalmar Bergman), v kateri že nekaj desetletij doživlja aplavz na odprti sceni šarmantni Paul Reumert, nato pa sem pohitel na predstavo mladinskega gledališča. To gledališče nima stalnega ansambla, niti svoje dvorane, pa ga vseeno obišče v sezoni nad 50.000 dijakov in dijakinj. Letno pripravijo tri uprizoritve, igralce zberejo iz raznih ansamblov, igrajo popoldne, ko poklicna gledališča počivajo in večino denarja dobijo iz mladinskih kinematografov. Tako si vzgajajo mlado publiko, ki gledališča tudi v starejših letih ne pozabi; v Stockholmu organizirajo posebne predstave poklicnih igralcev po šolah in v Helsinkih dela posebno mladinsko gledališče, ki obiskuje tudi oddaljene kraje. Ni čudno torej, da je gledališka umetnost v skandinavskih deželah tako zelo priljubljena in spoštovana.

Razprava »Umetnost in življenje tesno povezana« Gerharda Wolframa se bo nadaljevala v prihodnji številki.

Telefon: 21-415, 23-413, 21-095

Poštni predal: 588/XI

Telex: 03-176

semenarna

Ljubljana, Gospodarska c. 5, Jugoslavija

Podružnica Beograd, Prizrenska broj 5, telefon 27-377

Sklepanje pogodb za pridelovanje semen. Odkup in prodaja prvovrstnih semen za polje in vrt. Prodaja zelenjadnih in cvetličnih semen v originalnih zaprtih vrečicah. Prodaja cvetličnih čebulic za pomladno in jesensko saditev. Prodaja semenskega krompirja in žit

„ELEKTRONABAVA“

Podjetje za uvoz elektroopreme in elektromateriala,
nakup in prodaja proizvodov elektroindustrije FLRJ

Ljubljana, Resljeva 18-II

Telefon: 31-058, 31-059, telegram: Elektronabava Ljubljana
Skladišče: Crnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

PROTI BOLEČINAM VSEH VRST (glavobolu zobobolu,
revmatičnim bolečinam nevralgijam itd.)

zahtevajte v lekarnah

le originalno škatlico **COFFALGOL**

ali tablete z močnejšim učinkom **PHENALGOL!**

IZDELUJE:

Lek

Tovarna farmacevtskih in kemičnih
proizvodov LJUBLJANA

TUBA

TOVARNA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH
IZDELKOV

LJUBLJANA, KAMNIŠKA 20

Proizvaja izdelke iz plastičnih mas za farmacevtsko,
kemično, avtomobilsko, elektro in radio-tehnično indu-
strijo, kakor tudi predmete za široko potrošnjo,
tehnične izdelke in embalažo iz aluminija, svinčeno
ter pokositreno embalažo.

POSLUŽITE SE ODLIČNIH PROIZVODOV PODJETJA

tovarne bonbonov,
čokolade
in peciva
v Ljubljani

ŠUMI

Nad kvaliteto naših proizvodov
ne boste nikdar razočarani!

Saturnus

**T O V A R N A
K O V I N S K E
E M B A L A Ž E
L J U B L J A N A**

proizvaja vse vrste litografirane embalaže — kot embalažo za prehransko industrijo, gospodinjsko embalažo, bonboniere za čokolado, karkao in bonbone ter razne vrste litografiranih in ponikljanih pladnjev. Razen tega proizvodimo električne aparate za gospodinjstva kot n. pr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer avtomobilске žaromete, velike in male, zadnje svetilke, stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pločevinaste litografirane otroške igrače

TRGOVSKO PODJETJE

Svila

(BIVSI URBANC)

v Ljubljani

*pri Prešernovem
spomeniku*

*priporoča
obiskovalcem
gledališča
svoje bogate
zaloge svile
in drugih
tkanin!*

Male Rezke
velika želja

NARTA

sport

KREMA

NARTA

sport

KREMA

NARTA

sport

KREM

NART

sport

KREM

NART

sport

KR

OB VSAKI PRILOZI: OB VSAKEM VREMENU

NAŠA NOVA SERIJA ZBIRKE

KULTURA IN ZGODOVINA

M. G. Trevelyan: Zgodovina Anglije

Paul Hazard: Evropska misel v 18. stoletju

Bogo Grafenauer: Zgodovina kmečkih uporov na Slovenskem

Georgij Ostrogorski: Zgodovina Bizanca

Pohitite z naročili!

DRZAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE,

Ljubljana, Mestni trg 26